M168

1

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

ALp (LKA) 3611

LKA

„The Thought" Lithuanian Newspaper / Licensed by ICD, Office of Military Government for Bavaria / Editor and publisher: J. Vasaitis / Printed by Druckerei- und Verlagsgenossenschaft e. G. m. b. H. Memmingen, Schrannenplatz 6. 2.000 copies.

MINTIS

Karo valdžios leista / Redaktorius — leidėjas J. Vasaitis / Laikraštis išeina pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais. / Prenum. mėn. 8 RM, atskiras Nr. 80 pfn. / Ein. sąskaita: Volksbank Memmingen e. g. m. b. H. Nr. 9149. / Adresas: „Mintis" 13b Memmingen, Postfach 110.

Nr. 225. LAIKRASTIS LIETUVIŲ BENDRUOMENEI Memmingen, 1946. XI. 27.

Pastangos išgauti karinės reikšmės žinias

Londonas. JT politinėje komisijoje pirmadienį tebebuvo tęsiami debatai dėl Molotovo siūlymo visoms didžiosioms valstybėms nurodyti savo karinių pajėgų skaičių ir jų stovėjimo vietas už savo krašto ribų. D. Britanijos atstovas Noel Baker savo krašto vardu pareiškė sutinkąs su Molotovo siūlymu, bet matąs būtiną reikalą jį išplėsti, įpareigojant visus 54 JT narius, ne tik didžiąsias valstybes, iki ateinančių metų sausio mėn. 1 d. nurodyti savo karinių dalinių skaičių ir jų stovėjimo vietas ne tik už savo krašto ribų, bet ir savam krašte. D. Britanija neturi nieko slėptino ir norėtų to pat laukti iš kitų valstybių. Klaidinga manyti, kad tik didžiųjų valstybių karinės pajėgos gali kelti nerimą, nes praeitieji karai įrodė, jog vidutinių ir net mažųjų valstybių karinis potencialas yra daug prisidėjęs prie karo laimės persisvėrimo vienon ar kiton kariaujančiųjų didžiųjų valstybių pusėn. Pilnam vaizdui gauti būtina nurodyti ne tik dalinių skaičių ir jų stovėjimo vietas, bet taip pat jų kokybę (apginklavimą) ir karinės prievolės laiką. Be to, būtina turėti duotų žinių patikrinimo planą ir jį įvykdyti, nes melagingos žinios, anksčiau ar vėliau paaiškėjusios, pasaulinę įtampą tik padidintų. Pagaliau ir Stalinas, kalbėdamas apie atomo energiją kaip karo ginklą, yra pasisakęs už pasaulinės kontrolės būtiną reikalingumą, kuris, be abejo, šiuo atveju nėra mažiau būtinas. Jis pasisakė negalįs sutikti, kad dalinių skaičius ir stovėjimo vietų nurodymas vien už savo krašto ribų galėtų išsklaidyti gandus apie neteisingus pasirengimus, nes pasaulį ne mažiau jaudina ir tai, kas dedasi kraštų viduje. Pavyzdžiui, daug nerimo kelia gandai, kad viena „taikinga" valstybė savo krašto viduje rengia 500 000 karininkų kadrą būsimajai ilgalaikei taikai. Taip pat yra žinomas gandas, kad kita valstybė, remiama dideliais Unrros tiekimais, savo krašto viduje laiko 600 000 kariuomenės, vietoj to, kad ją panaudojus produktingam darbui.

JAV vardu kalbėjęs senatorius Conelly pasisakė paremsiąs Noel Baker siūlymą, ypač davinių kontrolės srityje. Į davinius apie ginkluotas pajėgas turėtų būti įtrauktos ir visos pusiau militarinės uniformuotos ar neuniformuotos organizacijos, nors jos šiuo metu ir nenešiotų ginklų.

Londonas. JT politinė komisija ir antradienį tęsė debatus dėl sovietų siūlymo. Argentinos astovas pareiškė nuomonę, jog reikėtų saugumo tarybą įgalioti tuojau imtis apsiginklavimo suvaržymui priemonių, lygiagrečiai einant ir prie ginkluotų pajėgų skaičiaus ir jų stovėjimo vietų nurodymo. Molotovas pareiškė pasitenkinimą dėl tokio didelio, net perdėto, jo siūlymui pritarimo. Jo nuomone pakaktų iki sausio pirmos nurodyti už krašto ribų stovinčios kariuomenės vietas ir skaičių. Gi apie savam krašte laikomos kariuomenės ir karo įmones informacijas galima būtų suteikti vėliau, nes jos nesančios tiek svarbios. Pasitikrinti apie davinių teisingumą irgi esą galima vėliau. Baigdamas prašė jo siūlymą priimti nepakeistą. Tačiau jam atsakydamas Noel Bakeris vis dėlto likosi prie savo ankstesnio nusistatymo ir prašė sovietus priimti jų pačių siūlymo išplėtimą, jei tas siūlymas, žinoma, nesąs vien tik politinis manevras.

Londonas. Attlee, kalbėdamas apie demobilizaciją, pabrėžė, jog ji negalėjo būti įvykdyta dėl pasireiškusių pasaulio taikos sudarymui sunkumų. Britai, išskyrus Indoneziją, iš kur galėjo atitraukti savo kariuomenę, yra priversti visur kitur ją tebelaikyti. Iš Austrijos, dėl sovietų taikos sutarties sudarymo vilkinimo, britų kariuomenė negali būti atitraukta. Tas pats su Venecija — Julija. Graikija pati prašo anglų kariuomenę palikti. O neramumai Palestinoje neleidžia nei pagalvoti apie anglų kariuomenės atitraukimo galimybę.

Laikraštį pertvarkant

„Mintis" iš dienraščio pavirto į laikraštį, kuris skaitytoją lankys tris kartus per savaitę. Ši įvykį apgailestaujame, nes koks bebūtų dienraštis vis dienraštis, jis skaitytoją dažniau pasiekia ir greičiau informuoja. Taip pat apgailestaujame, kad sumažėjo ir kitų lietuviškų periodinių ir neperiodinių leidinių skaičius. Tačiau iš savo pusės pasistengsime atsilyginti skaitytojams kiekybe ir kokybe: didesniu laikraščio formatu, turinio ir išvaizdos tobulinimu.

Spauda yra savos rūšies menas. Šio meno tobulumas priklauso, kiek stiprus yra šios srities menininkas ir kokios sudaromos sąlygos jam kurti. Jei spauda neturi finansinių šaltinių, jei spaudai yra suvaržoma laisvė, jei spaudos darbininkas neprilyginamas net virtuvės kurikui ar anglių krovikui, tai gali būti puikiausias spaudos menininkas, jis vistiek laikraščio nesukurs. Gera spauda klesti tik vešliose sąlygose.

Mes, nežiūrint apibrėžtų DP sąlygų, negalim perdaug skųstis dėl savos spaudos, Pasiaukojusių bendradarbių dėka, mūsų spauda, kartu ir „Mintis" kas kart vis augo. Ji rodo polinkio dar labiau klestėti. Iki šiol mus bendradarbiai suprato ir gausiai rėmė. Nors dabar dėl mūsų apibrėžto tiražo negalėsim savo bendradarbių materialiai, kaip reikiant, atlyginti, tačiau, tikimės, kad jie kaip ilgą laiką mus rėmė idealistiniais motyvais, taip ir ateityje mus rems lietuviškosios idėjos vedami. Būdami didžiai dėkingi savo nuolatiniams bendradarbiams už uolų bendradarbiavimą tikime, kad jie ir daug naujų bendradarbių susitelks apie mūsų laikraštį, siekdami jo turinį tobulinti ir spaudos kultūrą kelti.

Laikraštis yra visuomenės gyvenimo atspindys. Jis bus gyvas, kada visuomenė gyvai reaguos į gyvenimo keliamus klausimus. Todėl kiekvienas stovyklos korespondentas, kiekvienas skaitytojas gali laikraščiui patiekti gyvos medžiagos: žinių, aktualijų, skaitytojo nuomonių. Tikimės, kad skaitytojai supras mūsų troškimą glaudžiai bendradarbiauti su laikraščiu ir gyvai atsilieps į mūsų kvietimą daugiausia rašyti iš DP realaus gyvenimo.

Mūsų rėmai: gausi, skubi ir tiksli informacija, platus mūsų kultūrinio gyvenimo atvaizdavimas ir literatūrinės, meninės kūrybos žadinimas. Mes organizuosime įvairiuose kraštuose savo korespondentus, lauksime iš kiekvieno bendradarbio skubių, tikslių žinių. Kas mums siunčia vertimus iš anglų, vokiečių ar kitų kalbų, prašytume, kad mums atsiųstų ir originalus.

Laikraščio kultūros barą išvarys patys kultūrininkai. Todėl kviečiame žurnalistus, rašytojus, dailininkus, muzikus, mokslininkus bendradarbiauti mūsų laikraštyje ir kurti savo srities kūrybą, kelti aktualias problemas, sekti naujausius pasaulinius savo sritles laimėjimus ir juos garsinti, aiškinti, vertinti, naujo įnešti laikraštyje.

Laikraščio dvasia, kraujas ir gyvybė priklauso nuo bendradarbių, visuomenės dvasios ir gyvybės. Iš laikraščio dvelkia ir tautos dvasia. Taigi, reikšdami savo tautos dvasinę ekspansiją, visi su lietuvišku nuoširdumu laikraščio talkon! **Redakcija**

Gerame Amerikos gyvenime miegas ima . . .

Iš Amerikos lietuvių skilčių

Savo redakcijos pastabose „Amerikos lietuvis" džiaugiasi, kad kiekvieną mėnesį į Ameriką vis atvažiuoja iš Europos naujų lietuvių, kurie yra laukiami, ir kaip gali Amerikos išeivijai suteikti naujų minčių ir jėgų. Tačiau to viso, esą, naujai atvažiavę bent tuo tarpu dar neparodę. Laikraštis klausia: „Kur pasidėjo atvykę Amerikon lietuviai inteligentai ir mokyti žmonės, kad jų niekur negalima pastebėti nei spaudoj nei šiaip aktyvioje veikloje. Karo metu saugumo sumetimais jiems gal ir nebuvo reikalo viešai dirbti, bet dabar jiems atsidaro kelias išeiti viešumon ne vien Amerikos lietuvių tarpe, bet ir amerikonų." Šis naujai atvykusiems priekaištas, tikim, yra visai pagrįstas ir čionai mums likusiems skaudu, kad tie „laimingieji", išvažiuodami žadėję nuversti ne vieną kalną, savo pažadų netęsi.

Lietuvos laisvė, — ne tik lietuvių, bet ir amerikiečių reikalas

Plačiai Amerikos lietuvių spauda komentuoja ir aprašo Čikagos Lietuvių Konferenciją, kur dalyvavę 452 delegatai, atstovavę 190 organizacijų, Konferencijoje dalyvavo ir valstybės senatorius, kandidatas į šerifus, Daley, kuris pabrėžęs, kad Lietuvos laisvės reikalas nėra vien lietuvių reikalas, bet ir visų amerikiečių, nes jeigu Lietuva neatgaus laisvės, tuomet visos laisvės deklaracijos ir liks tik tuščiom deklaracijom. Konferencija priėmė dvi rezoliucijas. Viena dėl Lietuvos valstybės atstatymo. Ji pasiųsta Valstybės departamentui. Be to, sveikinta telegramomis prez. Trumanas ir min. Byrnes. Antrąją rezoliuciją sudaromas Lietuvos laisvei ginti fondas. Visi delegatai pritarė šiam tikslui ir trumpiausiu laiku Lietuvos laisvės bylai ginti amerikiečiai pasiryžę suaukoti 250.000 dolerių.

„Tėvynė" rašo, kad spalio pradžioj Bostone įvykęs Massachusetts valstijos respublikonų partijos suvažiavimas, kur dalyvavę 1.500 atstovų savo darbų rezoliucijoj vienu balsu griežtai pasisakė prieš Rusijos mažųjų tautų, kartu ir Lietuvos, kontroliavimą.

Smuts Jungtinėse Tautose priminė Baltijos kraštus

New Yorkas. — Jungtinių Tautų posėdžiuose pirmą kartą viešai rusams buvo priminta, kaip neteisėtai jie pasielgė su Baltijos šalimis.

Tai atsitiko lapkričio 4 d., kai viename posėdyje Pietų Afrikos premjeras Smuts pakilo atsakyti į Rusijos kaltinimus dėl Pietų Afrikos politikos.

Pietų Afrikos premjeras netiesiogiai kritikavo Rusiją dėl Baltijos valstybių okupavimo prieš žmonių valią. („Amerika")

Naujienos iš visų kontinentų

Londonas. Vienas Graikijos generalinio štabo narys išskrido Naujorkan su įrodomąja medžiaga apie svetimųjų paramą Graikijos komunistams. Artimiausiomis dienomis laukiama ir Tsaldario išvykimo.

Londonas. JAV vyriausybė uždraudė išvežimą daugelio tūkstančių tonų anglies, skirtos Europai ir sukrautos uostuose. Tačiau tikimasi, kad apie pusė to kiekio vis dėlto bus leista išvežti. Deja, ir ne vien anglies tiekimai gali sumažėti, nes dėl kuro stokos nemažas kiekis stambių įmonių nutraukė darbą ir padarė bedarbiais apie 1 mil. darbininkų. Oficialus streiko likvidavimo kelias dėl nepaprasto Lewis įtakingumo ir apdairumo esąs ilgas. Jei teismas ir rastų jį kaltu, tai tuo streikas nebūtų baigtas. Greitesnė streiko likvidavimo viltis kaupiasi užkulisiniuose pasitarimuose, kurių pasisekimo nekantriai laukia ne vien Amerika.

Londonas. Lenkijos užs. reik. ministeris Naujorke kreipėsi į keturių didžiuosius, prašydamas įsileisti ir Lenkiją į taikos sutarties paruošimą su Vokietija. Mat, Lenkija ypač yra susirūpinusi savo dirbtinai pastumėtų vakaruosna sienų su Vokietija nepaliestu išlaikymu.

Londonas. JAV įteikė Lenkijos vyriausybei notą, reikalaujančią teikti visoms partijoms lygias rinkimams (įvykstantiems ateinančių metų sausio 19 d.) pasiruošimo sąlygas. Notoje primenama, jog Lenkija buvo įsipareigojusi dar šiais metais pravesti laisvus demokratiškus rinkimus.

Londonas. D. Britanijos maitinimo ministeris Strechy painformavo visuomenę apie vyriausybės nutarimą leisti piliečiams siųsti maisto siuntinius savo pažįstamiems į Vokietiją ir kitus kraštus. Siuntinių svoris neturi viršyti 7 svarų ir jokių produktų negali būti daugiau kaip 2 svarai.

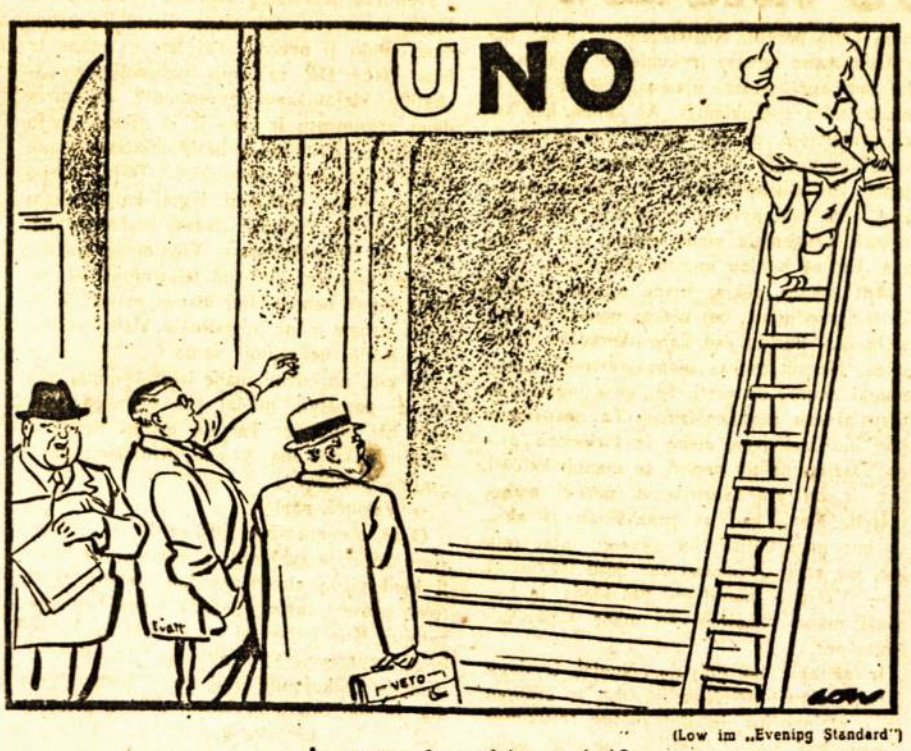

(Low im „Evenipg Standard")

Ar ne per daug vietos ne (no)?

MŪSŲ MALONIEMS SKAITYTOJAMS IR PLATINTOJAMS

Prašome visus mūsų platintojus ir skaitytojus skubiai atsiskaityti už prenumeratą. Neatsiskaičiusiems laikraščio siuntimas bus nutrauktas. Nuo gruodžio 1 d. laikraščio mėnesinė prenumerata 8 RM., atskiras nr. 80 pf.

Ateityje redakcija įveda skelbimų ir paieškojimų skyrių. Už skelbimų eilutę 1 RM.

TURKIJA-KIETAS RIEŠUTAS

Turkijos nusistatymas sąsiaurių gynybos reikalu išreiškiamas trumpu ministro pirmininko Recep Peker pareiškimu. Tarp kitko jis pažymėjo: jei Azerbeidžano krizės metu bolševikai nepuolė Dardanelų, tai vien tik todėl, kad buvo tuo metu sumobilizuota turkų armija. Saugumo Taryba šioje srityje suvaidino tik antraeilį vaidmenį.

„Sunday Times" rašo Scrutator apie TSRS įteiktą notą tokiu būdu: sąsiaurių klausimas yra rimtas. TSRS, išsiųsdama savo notą, kelia politinį ir militarinį klausimą. Jai rūpi perimti savo žinion patogias strategines pozicijas, kurios galėtų jai leisti rizikuoti karą. TSRS neaišku, kas galėtų jai paskelbti karą? Tikriausiai tik ne D. Britanija ir JAV, kurios mažiausiai yra karingos pasaulyje, apie ką TSRS puikiai žino. Karą gali iššaukti tik pati TSRS. Būdinga, kad senas rusų veržimasis į Bosforą buvo Leninui ir Trockiui abejingas reikalas. Tik likvidavus daugumą senų bolševikų, rusų politika grįžo į agresyvias tradicijas.

„Daily Grapic" skaitome: beveik nuo 10 metų Turkija ruošiasi kovai už sąsiaurių kontrolę. Karo metu ji įvertino įvykius ne tiek ašies ar sąjungininkų laimėjimo požiūriu, kiek savo santykių su TSRS atžvilgiu. Turkija prisidėjo prie karo 1945 metų vasario mėnesį, kad galėtų pokarinėse derybose dalyvauti, kaip viena laimėjusių valstybių. Per paskutinius kelis mėnesius ji išvalė laivą prieš audrą, kuri yra neišvengiama. Ji pašalino monopartinę sistemą ir šiandien gali tvirtinti, kad yra demokratija. Nau jas trečias išrinkimas Ismet Inonu yra įrodymas, kad Turkija nori būti ištikima Ataturko politikai. Žinomo anglofilo Saradžoglos pasitraukimas turi tikslą pašalinti priekaištą, kad Turkijos politika yra nukreipta prieš rusus.

Iš kitos pusės TSRS, matydama D. Britanijos ir Prancūzijos nusilpimą Sirijoje, Palestinoje ir Egipte, mano, kad atėjo momentas panaikinti Montreaux sutartį. Turkija jokiu būdu nenori prisileisti prie derybų su TSRS, manydama, kad sąsiaurių klausimas turi didelę reikšmę taip pat trims Vakarų galybėms. Todėl TSRS sieks, kad Turkija būtų izoliuota. Po griežtos kampanijos per spaudą ir radiją reikia tikėtis taip pat kitų spaudimo formų, t. y. spaudimo Rytų Turkijos sritims, o taip pat per Bulgariją, kuri nuo seniai turi pretenzijas į Turkijos užimtą Trakiją, vakarinei Turkijai, kas gali privesti prie Turkijos kariuomenės suskaldymo. Taip pat galimas Turkijoje kurstymas armėnų tautybės gyventojų. Tatai ypatingai gali pasireikšti Stambule. Šiuo arkliuku jau ne kartą jojo Vokietija, kai tik Turkija norėjo nukrypti nuo ašies.

Nežiūrint to, Turkija bus sunkiausias ir kiečiausias riešutas, kurį TSRS turi nuo Vokietijos kapituliacijos. Turkai yra fanatiški patriotai. Į mirtį jie žiūri dideliu fatalizmu, panašiu į rusų. Jų gyvenimo lygis, panašiai kaip Rusijoje, yra labai žemas. Turkai gali stoikiškai pakęsti badą, šaltį ir kitas kančias tokiame laipsnyje, kuris neįmanomas Vakarų žmonėms. Turkijos kariuomenė siekia vieną milijoną karių, neskaitant moterų, kurios taip pat gali karjauti. Aplinkybė — kova pasibaigs laimėjimu ar pralaimėjimu, Turkijai turi tik antraeilę reikšmę. Moraliniu ir diplomatiniu atžvilgiu Turkija nėra Persija.

„Observer" primena, kad 1945 m. kovo mėn. TSRS atsisakė 1925 m. neutralumo sutarties, kaip neatitinkančios naujos tarptautinės padėties. Atsakydama į tai, Turkija paliko savo kariuomenę karo parengtyje, nors karas jau pasibaigė. Praėjusių metų gruodžio mėnesį Tarybinė Armenija ir Gruzija pareiškė pretenzijas prie rytinės Turkijos. Šių metų pradžioje laimėjusi Azerbeidžano problemą, TSRS apsupo Turkiją iš Rytų. Dabar, jeigu TSRS gautų bazes sąsiauriuose, Turkija taptų TSRS vasalu, o panašus likimas lauktų dar Graikijos, Sirijos ir Irako.

Dabartinė padėtis primena 1938 m. padėtį, kada Hitleris pareiškė savo pretenzijas Čekoslovakijai. Tuomet Prancūzija negalėjo ginti Čekoslovakijos laisvės be D. Britanijos paramos, o šiandien D. Britanija negali ginti Turkijos be JAV paramos. Viskas pareina nuo to, ar sąsiaurius pripažins JAV savo gyvybiniu interesu.

1920 m. Vilsonas nesutiko su sąsiaurių mandatu, kaip nepriimtinu JAV viešajai opinijai. Dabar netrūksta JAV žmonių, kurie mano, kad TSRS turi tokią pat teisę prie sąsiaurių kontrolės, kaip JAV prie Panamos kanalo.

„Daily Telegraph" primena, kad TSRS iškėlė Rytų problemą visu jos aštrumu. Jei Turkija priimtų TSRS reikalavimus, tai tuo pačiu ji susiredukuotų ligi TSRS vasalo. Tas sunkus TSRS žingsnis nėra netikėtumas. Jau 12 mėnesių tęsiasi įvairios Maskvos sugestijos, bet Turkija pasirodė neturinti nervų. TSRS reikalavimas išjungti Vakarų demokratijas iš įtakos į sąsiaurių kontrolę atitinka bolševikų doktriną, pagal kurią Europos Rytai ir beveik visa Azija turi būti uždari plotai.

„Sunday Times" pažymi: yra dvi galimybės — pasaulio sujungimas ar varžybos. Tiesą sakant, varžybos nėra karas, bet, kaip moko paskutinių 40 metų Europos istorija, jos veda prie karo. Jei net pavyktų mums paveikti TSRS, kad ji matytų reikalus taip, kaip mes juos matome, tai vis dėl to reikia pasakyti, kad tai labai ilgas kelias.

Po eilės notų pasikeitimo Dardanelų klausimas vėl nurimo. Matyti, TSRS ieško naujo triuko, kuriuo galėtų šį klausimą išspręsti savo naudai. Ligšioliniai mėginimai nedavė ir vargiai ar duos jai teigiamus rezultatus. Bet TSRS politika labai lanksti, tad galima tikėtis, kad ji suras naujus būdus, kurie bus sėkmingesni, negu ligi šiol naudoti Dardanelų reikalu.

J. Petrulis

KODĖL NEBUVO BAIGTAS II-IS PASAULINIS KARAS

Antrąjį pasaulinį karą, kurio pabaiga buvo paskelbta po Vokietijos ir Japonijos kapituliacijos, negalima laikyti baigtu, nes tuojau pat, vos tik įvykus paliauboms, prasidėjo skilimas tarp sąjungininkų. Kad toks skilimas anksčiau ar vėliau įvyks — buvo įsitikinimo visa eilė politikos vyrų, kurie netikėjo anglosaksų su Rytų partneriu (sovietais) nei tolimesnio bendradarbiavimo galimumu, nei nuoširdumu. Tačiau taip pat buvo vienas kitas politikas — romantikas, kurie laikėsi įsitikinimo, jog su sovietais įmanomas bendradarbiavimas ir taikos pastato statymas, nes ši sistema, karo metu išmaudyta nuosavo kraujo vonioje, pasikeisianti. Taigi jau politikų tarpe nebuvimas vieningos pažiūros bendradarbiavimo su sovietais klausimu buvo viena iš priežasčių, kuri vertė nebaigtą Antrąjį Pasaulinį karą paskelbti baigtu. Tačiau perankstyvas šio karo užbaigimas turėjo ir žymiai gilesnių priežasčių. Jo tęsimas iki „idealios pabaigos" nebūtų buvęs įmanomas net ir tuo atveju, jei bendradarbiavimo atomazga su vienu iš sąjungininkų būtų buvusi preciziškų tikslumu pramatyta.

Ir štai dėl ko buvo atsisakyta siekti „idealios karo pabaigos". Tai yra motyvai, kurie vertė sąjungininkus ant vėjo pustomos smėlio kopos imtis statyti „taikos pastatą", žinant, kad tas darbas bus nesėkmingas. Bet tai buvo gražus savęs apgaudinėjimas, pastanga leisti partneriams išsikalbėti, kad jie patys, statydami šiuo atveju negalimą pastatyti taikos pastatą, parodytų tikruosius savo siekimus, nesvarbu, kokiais žodžiais jie bebūtų dangstomi. Čia ir yra pati svarbioji buvusiojo karo neprivedimo iki „Idealios pabaigos" priežastis. Politikos vairuotojai, net ir aiškiaregiškai pramačiusieji „bėdos" bendradarbiavimo galutines perspektyvas ir pasėkas, negalėjo pilnu balsu šaukti, kad karas dar nebaigtas, kad reikia eiti prie idaelios jo pabaigos.

Nuo atviro žodžio, apibudinančio neišvengiamai išryškėsiančią tikrovę, buvo susilaikyta tik dėl to, kad tuo metu būtų buvę sunku rasti didesnį būrį klausytojų, kurie būtų įtikėję tais žodžiais, neperdėtai pasakytais apie vieną sąjungininką. Reikia skaitytis su faktu, jog Anglijos, Amerikos ir jų sąjunginės tautos šešeris metus buvo įtikinėjamos, jog Sovietai yra bičiuliai. Didžiausi visos žmonijos ir taikos priešai yra nacionalsocializmas ir fašizmas! Šiuos didžiuosius žmonijos priešus nugalėjus prasidėsiąs taikos gyvenimas be karo grėsmių, be pavojų. Tada valdantieji tekreips dėmesį į gyvenimo lygio pakėlimą, rūpinsis gyventojų socialine gerove. Savaime aišku, kad po tokių ir panašių įtikinėjimų, trukusių arti šešerius metus, į Sovietus pradėjo pakenčiamu žvilgsniu žiūrėti net ir tas pilietis, kuris iš anksčiau patirtų faktų buvo susidaręs kitokią nuomonę. Gi Anglijos, Amerikos ir kitų sočiai mitusių kraštų eilinį pilietį ir nebuvo sunku įtikinti, orientuoti bolševizmui draugiška linkme, nes tų kraštų žmonės bolševizmo iš viso nepažino, tebuvo apie šią sistemą girdėję ir šiokių ir tokių paskalų.

Dėl šių priežasčių, tik baigus karą su Vokietija ir Japonija, nebuvo įmanu vieną iš sąjungininkų, — su kuriuo tariamoji bičiulystė atsirado iš reikalo, — tuojau apskelbti priešu. Jei net ir būtų bandoma panašiai pasielgti — Amerikos ir Anglijos eilinis pilietis nebūtų pajėgęs tai suviršinti. Juk sovietai tikinta esą geri sąjungininkai, kaip gali pasidaryti Anglijos ar Amerikos priešai? Juk jie padėjo laimėti karą prieš fašizmą ir nacionalizmą, nieko nepuola, į Anglijos salą ar Ameriką nebando kelti kojų. — Panašiomis kategorijomis būtų protavusi Anglijos ir Amerikos gyventojų masė, jei būtų bandyta po Vokietijos ir Japonijos paklupdymo nusigręžti nuo sovietų. Demokratijos sistemoje vienu sušukimu visuomenės neperorietuosi. Kiekvienam svarbesniam žygiui reikalingas jos pritarimas. Štai kaip tik dėl šitų motyvų, net ir aiškiaregiškai pramatant tariamojo su sovietais bičiuliavimosi pasėkas, buvo gyvas reikalas nesiekti „idealios karo" pabaigos, reikėjo pradėti taikos rūmą statyti ant pustomo smėlio, kad statybos metu vienas iš partnerių atskleistų savo užmačias, vedančias taikai priešinga linkme. Šios užmačios iki šiol jau yra pakankamai išryškėjusios, dėl to paskutiniu metu Amerikos ir Anglijos visuomenės orientavimasis pasukamas ta linkme, nuo kurios staigaus posūkio dėl jau minėtų motyvų buvo atsisakyta nugalėjus nacizmą ir fašizmą. Gi sovietams, karo gerokai išvargintiems ir nualintiems, ši demokratinio delsimo taktika, realus gyventojų nuteikimas, savaime suprantama, buvo daugiau negu naudinga. Jie tariamos bičiulystės atomazgą, išeidami iš savo siekimų, realiai įvertino ir, tik spėjus taiką paskelbti, jau rytojaus metą pradėjo ryškinti savo siekimus.

S. M-nas

Stasys Mingaila
NEAPKENČIAMO ŽMOGAUS UŽRAŠAI

Esu mažos, bet doros tautos žmogus. Ne, turėčiau pasakyti: — buvau žmogus, nes šiandien tesu numeruotas DP. Gi kiti pasidarė naują keiksmažodį ir jie mane vadina užsieniečiu, visas savo nesėkmes ir nuodėmes sąmoningai krauna ant mano pečių.

Jau senai, kaip susitarus, vengiama ištarti mano tautos garbingas vardas. Pasaulio likimą pasiėmę tvarkyti vyrai daug kalba ir pasėdžiauja, ginčijasi ir gražiuoju derasi dėl diplomatinių santykių užmezgimo su tau tomis, kurios vykusio karo metais kariavo buvusio priešo pusėje, o apie mano tautą praeina tylomis. Man atrodo, taip daroma greičiausiai dėl to, kad ji, mano tauta, maža; be to, su nieku ji nekariavo, tai kam apie ją kalbėti ir gaišti laiką prie derybų stalo, juk vis tiek reparacijų iš jos neišposėdžiausi...

Aš taip pat tikru vardu nevadinamas. Mane tevadina DP. Esu kuklus ir su nieku nepradedu derybų dėl pažiūros į mane. Ir tai nuolat tai vienam, tai kitam kliūvu. Gyvenu, galima sakyti, daugiau negu kukliai. Ne tik niekam jokių reikalavimų nestatau (tenkinuosi kerte, žymiai mažiau privalumų turinčia už mano tėvynėje buvusius nelaisvės namus; valgau ne tai, ko noriu ir kiek noriu, bet nasisotinu tuo, kas teikiamasi man duoti), bet iš viso vengiu kam nors kelią pereiti. Neatsižvelgiant į tai, nežiūrint mano tylumo ir kuklumo — aš nuolat sue aprėkiamas, ujamas, dažnai net ir nusikaltėliu apšaukiamas. Aš kaltas, kas karą pralaimėjo, aš esu kaltas, kas jo neprivedė iki norėto laimėjimo. Man prikaišiojama, kad duonos maža; ant manęs rėkia, kad nėra kur gyventi ir paskiau priekaištingais žvilgsniais mane varsto, lyg ne karas, bet aš būčiau miestus sugriovęs.

Ant manęs rėkia, mane apsvaido priekaištų sviediniais, bet niekas nenori suprasti būklės, kurion esu karo skersvėjų atpustytas. Ne tik niekas manęs, atrodo, sąmoningai nenori suprasti, bet, priešingai, dažniausiai esu neapkenčiamas. Ta neapykanta įsitikinu kiekvieną dieną ir kiekviena proga. Dažnas ne tik nenori su manim kalbėti, bet, ir tai yra svarbiausia, nenori manęs matyti. Nori, kad aš pranykčiau iš akių. O kur man dėtis? Jei gyvenu, tatai reiškia, jog savo gyvenimo dar nesu išgyvenęs.

— Važiuok namo! — prasideda ir baigiasi mano pokalbiai su mane supančiais žmonėmis.

Ir aš apie tai galvoju. Nuolat ir daug. Dažnai einu į geležinkelių stotį ir žvalgausi į ateinančius ir išeinančius traukinius. Žinau, kad nė į vieną jų negaliu įsėsti. Bandymas padaryti tokią kelionę esamomis sąlygomis man nepasisektų, nes traukinys, kadangi nėra tvarkaraščio tėvynėn, tikriausiai pravažiuotų, joje nesustojęs.

Nesurasdamas išeities iš dabartinės savo būklės, dažnai aš pradedu narplioti priežasčių raizginį, mane įstūmusių neapkenčiamo žmogaus padėtin. Kas kaltas, — aš pradedu save klausinėti, — kad atsibasčiau į svetimus pasviečius svetimų šunų lodyti? Mano tauta yra sėsli tauta. Klajoklių gyvenimo būdo ji nevedė. Tai kas gi mane ir mus visus DP raidėmis paženklintus paskatino klajūniškam gyvenimui? Aš turiu daug argumentų ir juos ir iš gilaus miego pažadintas kiekvienam besidominčiam mano nedalia galėčiau išpasakoti. Deja, mano vargais niekas nesidomi, lygiai kaip niekam neįdomu, kas šiandien dedasi mano tėvynėje. Apie tai nekalbama. Vienintelis susidomėjimo objektas iki šiol tejstengiau aš palikti. Vieni, nenorėdami manęs matyti, kiekviena proga mane apstatinėja klausimais:

— Kodėl nevažiuoji namo.

Gi kiti, norėdami mane bent trumpai akimirkai pamatyti, nuolat per savo pasiuntinius bei kurjerius kartoja manęs neapkenčiančių klausimą, priedo pridėdami paraginimo pasiūlą:

— Važiuok namo!

O aš, numeruotasis DP, raginimų ir klausimų spūstyje žvalgausi ir neįstengiu įžvelgti bent vieną atošvaistą, kuri teiktų šiokią tokią atramą turintį pažadą mano būsimam rytojui. Kur nežvelgsi — visur į tolius nubėga neperžvelgiama pilkuma. Tokiais momentais po kojonus jauti dar silpnesne atramą. Ir štai, tokių nešviesių minčių priblokštas vėl išgirsti šaltą klausimą:

— Tai kodėl nevažiuoji namo?

Šalia tavęs stovi žmogus, tave neapkenčiąs, ir savo metalinju balsu šaldo paskutiniuosius tavo jėgų likučius. Ar jį, užkietėjusį neapykantoje, įtikinsi, kodėl pasirenki neapkenčiamo žmogaus vaidmenį? Kai aš svarstau, kokius parinkti žodžius atsakymui, jis, mane neapkenčiąs, papsi senai išblėsusią pypkę ir laukia.

— O kai namai dega, ar savininkas, nors ir labiausiai būtų prie jų prisirišęs, juose palieka? Ar randasi, kuris veržtųsi į degančio namo vidų?

Jis, nuolatinis manęs kaltintojas, žmogus, kuriam aš esu neapkenčiamas, žvalgosi po platumas ir tyli. Aš aiškiai matau, kad jis visa savo povyza nori pasakyti: „Tai kas, kad tavo namai dega. Dėl to man nei šilta, nei šalta. Bet čia, kur tu dabar stovi, yra mano žemė ir aš nenoriu tave matyti man po kojų maišantis".

O aš taip norėčiau tam manęs neapkenčiančiam žmogui išsipasakoti, koks gaisras yra mano tėvynėje ir kokia nedalia mane atbloškė į šiuos svetimus ir nemielus pasviečius. Bet jis (tai aš aiškiai matau) visai neturi noro domėtis mano nedalia. Jis terodo vieną manimi domėjimąsi: — kada aš dingsiu iš jo akių.

Daug kartų per šiuos nesėkmių ir nelaimės metus aš bandžiau išsipasakoti manęs neapkenčiantiems žmonėms, bet visi jie, kaip susitarę, pradėtą pokalbį baigė sąnarius šaldančiu klausimu:

— Kodėl nevyksti namo?

Ir aš po ilgų bandymų įsitikinu, kad sunku ir neįmanoma netikinti įtikinti. Ypač netikima neapkenčiamo žmogaus pasakojimais. O toks aš esu. Dėl to nutariau kalbėtis tik su savimi.

Steponas Beneta KVAILIŲ ŽUDYTOJAS

Iliustravo Paulius Augius

Is anglų verté Kalvaitis

Dabartiniais laikais nebegirdėti taip daug apie kvailių galabytoją, bet kol Johnnys Pye buvo dar vaikas, būdavo apsčiai kalbama apie jį. Kai kurie sakydavo jį esant vienokį, kiti — kitokį, bet daugumas sutikdavo, kad jis tolydžio sukiojasi aplinkui. Arba bent taip rodėsi Johnnyui Pye. Mat, Johnnys buvo įsūnytas ir, gal būt, dėl to jis taip rimtai žiūrėjo į tą dalyką.

Mirus jo tėvams malūninkas ir jo žmona pasisiūlė auginti jį. Iš jų pusės tai buvo geras darbas. Bet kai tik jis išaugo iš vaiko marškinėlių ir pradėjo veikti, kaip daugumas vaikų veikia, jie ėmė pulti ant jo su perkūnais, o tat nebuvo gerai. Jų išmanymu jie buvo geri žmonės, bet tas jų išmanymas buvo labai griežtas, ir jie tarė toliau, kad juo griežčiau elgsis su berniuku, juo geresnis ir guvesnis jis augs. Na, tat, gal būt, tiko kitiems vaikams, bet nederėjo Johnnyui Pye.

Jis buvo gana akylas ir noringas, toks akylas ir noringas, kaip daugumas vaikų Martinsvillėje. Bet dėl vienos ar kitos priežasties jis atrodė negalįs padaryti kaip reikiant darbo arba rasti tinkamus žodžius, bent tada, kada būdavo namie. Traktuokit vaiką kaip kvailį, ir jis veiks, kaip kvailys, bet dar yra žmonių, kuriuos reikia tuo įtikinėti. Malūninkas ir jo žmona manė, kad norint Johnny paguvinti, jį reikia traktuoti, kaip kvailį, ir pagaliau jie pasiekė tai, kad berniukas pats ėmė tuo tikėti.

O tai jam buvo sunku, nes jis turėjo vaiko vaizduotę ir, gal būt, truputį daugiau, kaip vaiko. Mūšimus jis galėjo pakęsti ir kentė. Bet ko jis negalėjo pakęsti, tai, būtent, tvarkos malūne. Nemanau, kad malūninkas būtų to siekęs. Kiek tik Johnnys galėjo atsiminti, malūninkas sakydavo: „Na, kvailių galabytojas pagriebė tą ir tą", kai jis išgirsdavo mirus ką nors jam nepatinkamo ir savotiškai čiauksėdavo lūpomis. Jūs pasakytumėt, kad tai buvo įprastinis juokas, bet malūninkas buvo didelis vyras, dideliu raudonu veidu ir darė stiprų įspūdį Johnnyui Pye. Kol pagaliau pasidarė paties kvailių galabytojo vaizdą. Jis taip pat buvo didelis, languotais marškiniais, dryžuotomis kelnėmis ir po pasaulį vaikštinėjo pasiramsčiuodamas lazdyno kuoka, kurios gale kabojo švino gabalas. Aš nežinau, kuriuo būdu Johnnys Pye pasidarė sau tokį aiškų vaizdą, o jam jis buvo toks ryškus, kaip bet kurio žmogaus veidas Martinsvillėje. Kai kada, norėdamas patikrinti, jis pasiteiraudavo suaugusius, ar kvailių galabytojas šitaip atrodo. Ir, žinoma, jie paprastai nusijuokdavo ir atsakydavo, kad taip. Paskum Johnnys atsibusdavo naktimis savo kambarėlyje virš malūno ir klausydavosi kvailių galabytojo žingsnių kelyje ir galvodavo, kada jis ateis. Bet jis buvo toks drąsus, jog niekam to nepasakė.

Tačiau pgaliau dalykai pasidarė truputį blogesni, nekaip jis galėjo pakęsti. Jis padarė kažin kokią vaikišką išdaigą, gal būt, suleido glaudžiau girnakmenius, kada malūninkas norėjo rupaus malinio — žinot, paprastas nerūpestingumas. Bet už tai gavo du antausius, vieną nuo malūninko, o antrą nuo jo žmonos, nuotykio gale gi malūninkas jam pasakė: „Na, Johnnys pažvelgė į malūninko žmoną, kad pamatytų, ar ji irgi tiki tai, bet ji purtė galva ir atrodė rimta. Tad nuėjęs gulti tą naktį negalėjo užmigti, nes kiekvieną akimirką, kai tik trekšteldavo šakutė arba subraškėdavo ratas, jam rodėsi, kad tai kvailių galabytojas. Ir kitą rytmetį anksti, kol dar nebuvo niekas atsikėlęs, susivyniojo savo niekniekius į šilkinį rankšluostį ir pabėgo.

Iš tikrųjų jis nesitikėjo gana ilgai ištrūksiąs iš kvailių galabytojo — kaip jam buvo žinoma, kvailių galabytojas visur sekiojo įkandin. Bet Johnnys manė, kad bent privers jį pasivaikyti savo grobio. Kai išėjo į vieškelį, buvo skaistus pavasario rytas, ir pirmą kartą gelėjo laisvai ir ramiai atsikoėpti. Jo nuotaika pakilo, ir praeidamas telkštelėjo akmeniu varlei, vien kad tik parodytų, jog jis buvo Johnnys Pye ir šį tą veikė.

Jis nebuvo nuėjęs nė trijų keturių mylių nuo Martinsvillės, kai išgirdo užpakalyje atvažiuojant brikelę. Jis žinojo, kad kvailių galabytojui nereikia brikelės, kad ką pagautų, tai to nebijojo, bet pasitraukė į šalikelę praleisti jos. Tačiau ji sustojo, ir juodomis žandenomis vyras su moline pypke žvelgė iš jos.

„Helo, berniok!" — tarė jis. — „Ar tas kelias eina į East Liberty?"

„Vadinuosi Johnnys Pye ir esu vienuolikos metų amžiaus," — tarė Johnnys mandagiai, bet tvirtai, „o į East Liberty patekti norėdamas, pasuk pirmu keliu po kairės. Sako, kad jis gražus miestas — aš tenai niekada nebuvau". Ir jis truputį atsiduso, nes pagalvojo, kad būtų smagu pamatyti pasaulio, prieš kvailių galabytojui jį pagausiant.

„Hm," — suunkštė žmogus. — „Ar čia esi taip pat svetimiškis, a? Ir dėl ko toks guvus berniokas, kaip tu, iškilo į kelionę taip anksti rytmetį?"

„O", — atsakė Johnnys Pye gana kukliai, „aš bėgu nuo kvailių galabytojo. Mat, malūninkas sako, kad esu kvailys, ir jo žmona sako, kad esu kvailys, ir beveik kiekvienas martinsvillėnas, be Sjusės Marshaitės, sako, kad esu kvailys. Ir malūninkas sako, kad kvailių galabytojas eina manęs pasiimti, tad pagalvojau, kad pabėgsiu pirm jam ateinant".

Vyras juodomis žandenomis sėdėjo brikutėje ir valandėlę leipo juokais. Atsikvėpęs tarė jis: „Na, šok į vežimą, berniok. Malūninkas gali sakyti, kad esi kvailys, bet aš manau, jog esi šaunus berniukas, jei pats sugalvojai pabėgti nuo kvailių galabytojo. Aš nekreipiu dėmesio į mažo miestelio prietarus, o man reikia šaunaus berniuko, tad aš tau padėsiu kelionėje".

„Bet ar man bus saugu nuo galabytojo, jei būsiu su tamsta?" — pasiteiravo Johnnys. — „Mat, priešingai aš nesutiksiu"

„Ar bus saugu?" — tarė vyras juodomis žandenomis ir vėl leipo juoku. — „O, bus saugu, kaip už mūro. Matai, aš esu šaknelių daktaras — o kai, kas galvoja, kad mano verslas panašus šiek tiek į kvailių galabytojo. Ir aš tave išmokysiu amato, doeja vertesnio už malūninkystę. Tad šok šen, berniuk".

„Ką pasakoji, atrodo visai gerai", — tarė Johnnys, — „bet mano vardas Johnnys Pye", — ir jis įšoko į brikutę. Ir nudardėjo East Liberty link, kalbėdamas ir juokaudamas su šaknelių daktaru, kol Johnnys pradėjo manyti, kad niekada nematęs meilesnio žmogaus. Per pusmylį prieš East Liberty daktaras sustojo prie šaltinio.

„Kodėl sustojome čia?" — paklausė Johnnys.

„Pamatysi", atsakė daktaras ir mirktelėjo jam. Čia jis iš brikutės užpakalio išsitraukė veltinę daiktadėtę, pilną tuščių butelių, ir liepė Johnnyui pripilti juos šaltinio vandens ir aplipyti etiketėmis. Paskum jis į kiekvieną butelį įdėjo po žiupsnį rausvų miltelių, supurtė juos, užkimšo ir sustatė atgal.

„Na, ir kas čia?" — paklausė Johnnys labai susidomėjęs.

„Tai Seno Daktaro Waldo tolygaus neturįs universalus vaistas", — atsakė daktaras, skaitydamas iš etiketės. — „Padarytas iš gryniausių gyvatės taukų ir paslaptingų Indijos žolių — gydo reumatizmą, dieglius, galvos skaudėjimą, malariją, penkias kvaitulio rūšis ir mirguliavimą akyse. Juo taip pat galima išimti alyvos arba taukų dėmes, valyti peilius ir sidabrinius indus, šveisti žalvarį, ir labai rekomenduojamas kaip bendras stiprinamasis vaistas ir kraujo valytojas. Maža dozė-vienas doleris, šeimyninis butelis — pustrečio dolerio".

„Bet aš nematau jokių gyvatės taukų juose nei jokių paslaptingų Indijos žolelių," — tarė Johnnys nesuprasdamas.

„Todėl, kad nesi kvailys," — atsakė daktaras vėl mirkteldamas. — „Jų nematytų nė kvailių galabytojas. Bet daugumas žmonių mato."

Ir Johnnys pamatė dar tą patį vakarą. Mat, daktaras sustojo East Liberty mieste ir

guviai atliko reikalą. Jis paėmė keletą liepsnojančių vaškinių deglų ir atramstė juos vežimo šonuose; įsimeigė deimantinę sagutę ir darė monus kortomis, ir pasakojo linksmas istorijas, kol apglumino minią. O Johnnyui liepė tarškinti tamburinu. Paskum jis pradėjo kalbėti apie Daktaro Waldo universalu vaistą, ir Johnnyui padedant, buteliai ėjo kaip karšti pyragaičiai. Po to Johnnys gelbėjo daktarui suskaityti pinigus, o jų buvo krūva.

„Na," — tarė Johnnys, — „niekada nemačiau pinigų lengviau uždirbant. Turi gerą amatą, daktare".

„Tai vis miklumas," — atsakė daktaras ir plekštelėjo jam į nugarą. — „Bet tik kvailys tėra patenkintas ir pasilieka toje pat vietoje vienu dalyku verstis, tačiau kvailių galabytojas sumanios galvos negriebia niekada".

„Na, tikrai laimė, kad man pasitaikė susitikti su tamsta", — tarė Johnnys, — „o jei tat priklauso nuo miklumo, trūks plyš aš jį išmoksiu".

Tad jis pasiliko pas daktarą geroką laiką, tiesa sakant, kol išmoko paruošti vaistus ir daryti monus kortomis beveik taip pat, kaip ir pats daktaras. Johnnys gerbė daktarą, o daktarui patiko berniukas, nes jis buvo atsidavęs. Bet vieną vakarą jie atvyko į miestą, kur viskas ėjo kaip paprastai. Minia susirinko kaip paprastai, ir daktaras rodė monus. Bet Johnnys visą laiką matė nedidelį aštrių bruožų vyruką, vaikščiojantį po minią ir šnibždant čia vienam, čia kitam. Kol pagaliau pačiame daktaro įsižaidime griežtų bruožų vyrukas sušuko: „Tai tas pats čia! Jo žandenas pažinčiau bet kame!", o po tų žodžių minia ėmė murmėti ir traukyti rikius iš artimiausios tvoros. Na, ir tučtuojau Johnnys pajuto, kad jį ir daktarą per šerengą veja iš miesto, po kiekvieno smūgio daktaro šliomams sklystelint.

„Ouu!" — aimanavo daktaras. — „Oii"! — kai Johnnys padėjo jam išsiruopšti iš dilgėlyno. — „Atsargiai su dilgėlėmis! Ir kodėl nedavei man ženklo, tu prakeikta kvailio išnara?"

„Ženklo?" — paklausė Johnnys. — „Kokio ženklo?"

„Kai tas smailanosis pradėjo šniukštinėti aplinkui", — atsakė daktaras. — „Aš maniau, kad tas pragaro didysis kelias yra švarus — prieš dvejus metus pravažiavau pro čia, pardavinėdamas solidžius auksinius laikrodžius po dolerį."

„Bet solidaus auksinio laikrodžio mechanizmas kainuodavo daugiau, kaip tiek," — pasakė Johnnys.

„Juose nebuvo jokių mechanizmų", — paaiškino daktaras dejuodamas, — bet ten

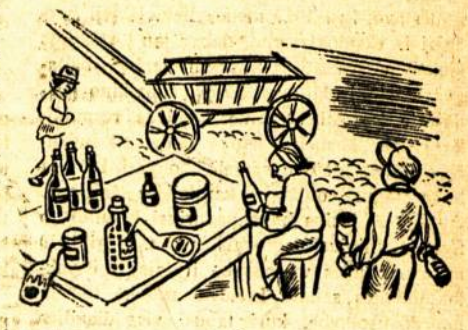

krebždėjo nedideli karkvabaliai, kurie tiknoja taip gerai, kaip dar nesi girdėjęs."

„Na, žinoma, tai buvo gudri mintis", — tarė Johnnys. — „Aš nebūčiau nė pagalvojęs apie tai".

„Gudri?" — paklausė daktaras. — „Oi, tai buvo žlugimas! Bet kas būtų pamanęs, kad tie kvailiai nirštų dvejus metus? O dabar netekome arklio drauge su vežimu, nekalbant apie butelius ir pinigus. Na, reikės parodyti daugybę monų, ir vėl pradėsime iš naujo".

Kad ir mėgo daktarą, bet Johnnys pradėjo abejoti. Nors ir įgijęs visą daktaro gudrumą, vis dėlto prigyveno tai, kad per šerengą išmetė iš miesto, matyti, kvailių galabytojas nebuvo taip toli, kaip jam rodėsi. Ir iš tikrųjų, einant gulti tą vakarą jam rodėsi, kad girdi užpakalyje kvailių galabytojo žingsnius — tapu, tapu, tapu. Švarku apsiklojo ausis, bet nuo to garso negalėjo atsiginti. Tad daktarui susiruošus vėl pradėti verslą, Johnnys atsiskyrė iš draugystės. Daktaras nerodė jokio apmaudo, atsisveikino su Johnnyu, pakratydamas rankas, ir pasakė atsiminti, kad gudrumas yra galybė. Ir Johnnys pasišalino. Jis atvyko į miestą, o ten vienos krautuvės lange buvo skelbimas REIKALINGAS BERNIUKAS, tad jis ir įėjo.

(bus daugiau)

MINTIS

Kiekvienas lietuvis, tiek tremtinys, tiek politinis pabėgėlis, taip turi tvarkyti savo gyvenimą ir rikiuoti savo elgseną, kad pats save neišvietintų iš savos bendruomenės.

Pastangos į Lietuva pasiųsti delegaciją

Paskutiniu metu pabaltijiečių tremtimų globa besirūpinančiose įstaigose kilo sumanymas pasiųsti šių tautų atstovus, išrinktus iš tremtinių, esančių Europos Vakaruose, tarpo, kad jie nuvykę į savo tėvynes, galėtų vietoje susipažinti su dabar ten esama padėtimi. Tai *daroma norint* suaktyvinti pabaltijiečių grįžimo į tėvynes klausimą. Manoma, jog rinkti tremtinių atstovai, vietoje susipažinę su esama padėtimi, galėtų būti teigiamu paskatu pabaltijiečiams DP repatrijuoti į tėvynes. Šio sumanymo vykdymui paruošti dirvą, atrodo, pirmasis ėmėsi Augsburgo DP stovyklų vyr. dir. Mack Wishik. Direktorius pareiškė, jog sutinką parvykti į savo tėvynes pasižiūrėti tremtinių *rinktieji atstovai* vyksią kartu su amerikiečių apsauga ir galėsią grįžti atgal ir apie padėtį painformuoti savo tautiečius.

Parinktų atstovų *siuntimo* reikalu pabaltijiečiai Augsburgo stovyklose buvo šaukę susirinkimus, tačiau tremtinių bendruomenė atsisakė tokius atstovus rinkti ir siųsti, savo nusistatymą motyvuodama pakankamu esamos padėties savo tėvynėse žinojimu. Pabaltijičiai, atsisakė rinkti atstovus, Augsburgo stovyklų vyr, direktorius paruošė atitinkamą raštą, kuriame išdėstė savo motyvus.

Lapkričio 11 d. pabaltijiečių atstovai Augsburge buvo pakviesti pasikalbėjimui su 9. div. štabo pulk. DP reikalams Coll. Gardener. Šio pasikalbėjimo tema buvo išrinktų tremtinių atstovų siuntimas apsilankyti savo tėvynėse. Pirmiausia pulk. Gardener paklausė pabaltijiečių atstovus:

— Ką gali pasakyti dėl dir. Mack. Wichik pasiūlymo siųsti delegaciją į Baltijos kraštus?

Atstovai: — Šiuo reikalu kiekviena tautybė buvo sušaukusi susirinkimus ir visi vienbalsiai pasisakė prieš tokios delegacijos siuntimą. Šio apsisprendimo priežastys yra motyvuotos įteikiamame rašte.

Pulk. Gardener: (perskaitęs raštą): — Ar tai tamstų *nuomonė* ir nusistatymas, ar taip mano ir jūsų tautiečiai?

Atstovai: — Šios mintys buvo pareikštos minėtų susirinkimų metu ir dėl to jos atitinka visų pabaltijiečių tremtinių nusistatymą.

Pulk. Gardener: — Ar Tamstos pilnai atstovaujate savo tautiečius ir kuriuo būdu esate rinkti?

Atstovai: — Taip, mes atstovaujame savo tautiečius ir slaptu, tiesioginiu ir lygiu balsavimu išrinkti.

Pulk. Gardener: — Ar visai jūsų tarpe *neatsirado norinčių* dalyvauti šioje delegacijoje?

Atstovai: — Iki šiol dar niekas noro nepareiškė.

Pulk. Gardener: — Kaip manote, ar galima daugiau tikėti tuo, ką matai savo akimis, ar tuo, ką rašo neoficialūs leidiniai, kaip „Readers Digest"?

Atstovai: — Tuo, ką matai, galima daugiau tikėti, negu tuo, ką skaitai.

Pulk. Gardener: — Tai kodėl jūs visos tiesos nenorite savo akimis pamatyti?

Atstovai: — Su bolševizmu susipažinome 1940 — 1941 metais.

Pulk. Gardener: — Ar nemanote, kad kaip daug kas paskutiniu metu pasaulyje pasikeitė, *taip ir bolševizmas galėjo* pakeisti savo formą?

Atstovai: — Turime žinių, kad pasikeitimas įvyko tik blogon pusėn.

Pulk. Gardener: — Iš kur tai žinote?

Atstovai: — Įvairiais keliais esame gavę eilę laiškų, iš kurių matyti, kad padėtis mūsų kraštuose tikrai baisi.

Pulk. Gardener: — Ar bijotumėte važiuoti su stipria sargyba garantuotoje ekspedicijoje, *kurioje* ir aš dalyvaučiau?

Atstovai: Čia ne baimės reikalas, bet žinojimas, kad mūsų tėvynėse viešpatauja bolševizmas.

Pulk. Gardener: — Trumpai tariant jūsų atsakymas yra „ne"?

Atstovai: — Taip — „ne".

Pulk. Gardener: — Ar tikrai tuo įsitikinę?

Atstovai: — Taip. Visi ir tvirtai.

Pulk. Gardener: — Kokias priemones, jūsų manymu, reikėtų panaudoti, kad pagreitinti pabaltijiečių repatriaciją?

Atstovai: — Jei bus atstatyta Baltijos valstybių nepriklausomybė — jokių priemonių nereikės. Tremtiniai bėgte bėgs į savo namus.

Pulk. Gardener: — Ar jums viskas aišku?

Atstovai: — Taip, viskas mums aišku.

Pulk. Gardener: — Ir man viskas aišku. Aš tenoriu viena paprašyti: — jei atsirastų savanorių važiuoti su delegacija, prašau jų *netrukdyti*.

Atstovai: — Mes jų netrukdysime, tačiau turime pareikšti, kad tai bus tik atskiri asmenys, bet ne bendruomenės įgaliotiniai ir turį visų pasitikėjimą delegatai.

Pulk. Gardener: — Tas savaime aišku, kitaip ir būti negali. Šiuo tarpu pasikalbėjimą baigsime, tačiau jei ateityje šiuo reikalu pakeisite savo nuomonę, pasikalbėjimas kiekvienu momentu galės būti atnaujintas.

Atstovai: — Labai ačiū, tačiau mes manome, kad mūsų nuomonė nepasikeis.

Pulk. Gardener: — Bet aš manau, kad po to, kas *jums dar teks pergyventi*, jūsų nuomonė gali pasikeisti.

* * *

Yra žinių, jog ši akcija bus ir kitose stovyklose vykdoma.

A. R.

Dienų angoje

Ekskomunikuos

Skaitėme spaudoje, jog Milano arkivyskupas kardinolas Šusteris pagrasino ekskumunikuoti visus juodosios biržos spekuliantus. Kardinolo pareiškimu, visi, kurie šiais sunkiais laikais nusuka iš badaujančios tautos kokiu nors neteisėtu būdu maisto produktų, neturi teisės eiti prie sakramentų.

Stovime eilutėje ir laukiame, kada maistininkas *išduos mums maistą*. Jis žmogelis plepus, daug kalba ir visi jo žodžiai sukasi apie sąžiningumą. Girdi, apie jį kalba ir šiaip ir taip, o jis taip sąžiningai viską dalina, jog labai dažnai net jam pačiam maisto pritrūksta.

Mes juokaujame, sakome, kad aruode lizdą įsikūrusi pelė niekados nedvėsta.

Juokauja ir jis, liepia žiūrėti ir tikrinti kaip jis sveria, kur krypsta svarstyklių rodyklė. *Vis gramas kitas gavėjo naudai.* Minkštesnės širdies moterėlės liepia jam pasilikti nusisvarstymui, o jis vis tik apie sąžiningumą kalba.

Kai priartėjo mano eilė, aš ėmiau ir balsiai perskaičiau aukščiau pacituotą arkivyskupo pareiškimą. Klausėsi visi, o ypatingai įdėmiai maistininkas. Kai baigiau skaityti jis (tas sąžiningasis maisto dalintojas) tik kyšt rankas po svarstyklėmis ir paraudo (matyt, patikrino, *bijodamas*, kad galėjo nukristi). Kyštelių ir aš ten ranką. Jis neleidžia. Mažas triukšmas. Galiausiai patikriname visi ir randame po svarstyklėmis *mažą* geležies gabalėlį. Žinoma, po ta lėkštele, kur dedamas maistas.

Štai ir sąžiningumas.

Ponai maisto dalintojai, sąžiningieji maistininkai. Nežinau, kas galėjo Milano arkvyskupą informuoti apie jus, bet kad jis netuščiai kalbėjo, jūs patys geriausiai žinote.

Prieš kalbėdami apie sąžiningumą, patikrinkime svarstykles. O tikrindami svarstykles *prisiminkime*, kad *mes visi tiek mažai* maisto gauname, jog neapsimoka mūsų sveikatos sąskaiton jums praturtėti. Kas iš to turto, kas iš aukso gabalėlio, jei jis įsigytas sąskaiton nedavalgiusių žmonių. Neskanūs turėtų būti ir paties blynai, riebiai taukuose pakepti, kai pats puikiai žinai, jog daugis juodos, sausos duonos ir tos neužtenka.

Sig. Algimantas

Įvairus

Anglija iš Lietuvos buvo padariusi kiaulidę

Spalio revoliucijos metinių proga per Vilniaus radiją prabilo ir draugas Paleckis su savo straipsniu „Spalio revoliucija ir lietuvių tauta." Paleckis iš paskutiniųjų stengėsi įrodyti, jog Lietuva tikrai nepriklausoma tik dabar, nušvitus Stalino saulei. Labai apgailestavo, kad 1917 metais lietuviškieji buržujai ir eksploatatoriai, dabar jau į istorijos šiukšlyną išmesti, poniškųjų lenkų, baltagvardiečių ir kitų padedami, sunaikino pradėjusią klestėti tarybinę Lietuvos respubliką. O per 20 metų Lietuvą valdę „pasiturinčios klasės atstovų saujelė", o pati Lietuva buvo tapusi didžiųjų kapitalistų žaisleliu. **Anglija iš josios buvo padariusi kiaulidę, o Švedija viliojusi degtukais ir pan. O gi 1940 metais liaudies vyriausybė ir laisvai išrinktas liaudies seimas Lietuvai suteikė tikrąją nepriklausomybę, kuri tapusi viso liaudies seimo nuosavybe.** Baigiant Paleckis atgiedojo giesmelę apie laimingą tarybinį gyvenimą, ypač ragindamas dirbti išganingajam penkmečio planui.

„Žalgiris" nuveikė „Dinamo"

Spalio revoliucijos metinių išvakarėse buvo sukrutę ir Vilniaus sportininkai. „Komjaunimo Tiesa" Vilniuje surengė bėgimo per miestą *rungtynes*, kurių startas ir finalas buvęs buv. Ožeškienės aikštėje. Pereinamoji taurė tekusi „Dinamo" sporto klubui. Tom pat dienom buvo suruoštos ir finalinės Vilniaus rudens turnyro rungtynės. Rungėsi „Žalgiris" su „Dinamo", laimėjo „Žalgirio" komanda. Respublikos meisteris esąs Vilniaus „Dinamo".

Greitu laiku Maskvoj įvyks bokso rungtynės, kuriose dalyvaus geriausi sovietinių respublikų boksininkai. Lietuvos boksininkams pirmiausia teks susidurti su Latvijos boksininkais. Neseniai Kaune buvo surengtos rungtynės išaiškinti pajėgiausiems boksininkams. Sunkiojo svorio meisteri Bagdonavičių šiuo kart perbloškė nauja „žvaigždė" Stovčikas(?), dabar sveriąs 85 kg. ir esąs 18 m. amž. Į ekip., kuri rungsis su latviais, įeina Macitkevičius, Valiukas, Rakauskas, Stovčikas ir kiti.

Naujos jėgos

Per Vilniaus radiją vis dažniau dainuoja naujų solistų, kurių anksčiau nebuvo girdėti. Tai daugiausia Vilniaus konservatorijos studentai. Pereitą savaitę lietuviškų dainų atliko Zenonas Paulauskas.

Naujas fakultetas žemės ūkio akademijoj

Lapkričio 12 d. Dotnuvoje iškilmingai atidarytas dar vienas žemės ūkio akademijos fakultetas, būtent, melioracijos. Tuo būdu dabar iš viso veikia 5 fakultetai.

Raudonoji vėliava ir 20.000 rb.

Tarybinių ministerių taryba su profsąjungomis paskelbė nutarimą, kad spalinių soclenktynių laimėtojas esąs Kauno statybos tresto Nr. 2 kolektyvas. Laimėtojui paskirta pereinamoji vėliava ir 20.000 rb. Antra vieta tekusi Vilniaus statybos trestui Nr. 1, kuriam paskirta 10.000 rb; trečioji dovana kliuvo taip pat statybininkams.

Atrodo, jog bolševikai susirūpinę bent premijomis paskatinti statybininkus, kuriems anksčiau spauda berdavo daug rūsčių žodžių, jog atsilikę „planuose".

Miškų kirtimas turi politinės reikšmės...

„Tiesa" reikalauja iš miško paruošėjų atsiteisti už tai, kad pirmą ketvirtį neatlikę nustatytos normos. Dabar planas jau atliekamas, tačiau maža ir miško ruošėjai turi atkirsti neatliktąją normą. Esą, tai turi būti atlikta, nes miško kirtimas esąs svarbus politinės reikšmės reikalas. Miškui kirsti turėsią būti įjungta kuo daugiausia jėgų. Toliau ragino nepakartoti pernykščių klaidų, t. y. nelaukti žiemos kelio, o pradėti vežti tuoj pat ratais.

Vadinasi, juo daugiau bus iškirsta Lietuvos miškų, tuo bus geresnė politika...

Norvegai registruoja savo turtą Pabaltijo kraštuose

Norvegijos Bankas, sako, įdėjo skelbimą Norvegijos laikraščiuose, ragindamas asmenis, kurie turėjo kokį nors turtą Estijoje, Latvijoje arba Lietuvoje, padaryti jo sąrašus, kad Norvegija galėtų išieškoti atlyginimą būsimuose derybose su Sovietų valdžia dėl prekybos sutarties.

Vienas komentatorius Chicagos laikraštyje „Daily Times" mano, kad tai reiškia, jogei Norvegija, ieškodama atlyginimo iš SSSR už norvegų turtą Baltijos valstybėse, tuo pačiu pripažins Rusijos suverenumą tuose kraštuose.

Šiapus

PULKININKAS IŠ LIETUVOS...

Šiomis dienomis į amerikiečių 9-os divizijos štabą iš Lietuvos atvyko pulk. Beržinskas (?). Atvykimo tikslas — lankymosi pabaltijiečių stovyklose klausimas.

Kariuomenės ir mokyklos šventės

Abiejose Memmingeno stovyklose iškilmingai buvo paminėta lapkričio 23. Airporto stovykloje minėjimas prasidėjo ilga ir įdomia pulk. Šešplaukio paskaita. Po to įvyko koncertinė dalis, kurioje komp. Gaidelio vadovaujamas choras gražiai sudainavo keletą dainų. Ypač meniška įspūdį padarė komp. Gaidelio sukomponuotos dainos. Be to, sol. K. Orantas nuotaikingai ir jausmingai padainavo patriotinių dainų.

Lapkričio 24 Airporto stovyklos pradžios mokykla ir darželis atšventė savo metines. Šventę pradėjo mokyklos vedėjas Dubinskas, pasidžiaugęs gražiais mokyklos darbo vaisiais. Paskui mokyt. Jankauskas laikė paskaitą apie asmenybės tobulinimą. Gaila tik, kad paskaita tiko tik tėvams, bet mažiesiems buvo sunkiai suprantama ir perilga.

Mokyklos ir darželio vaikučiai atliko daug gražių meninių numerių. Vaikučiai parodė daug *vaidybinių ir plastinių* gabumų. Tai darbščios mokyklos, kuri rūpinasi ne tik mokymu, bet ir meniniu auklėjimu, nuopelnai.

Po pirmojo skryningo...

Lapkričio 15 d. iš Seedorfo lietuvių stovyklos buvo pašalinta 315 tautiečių. Rytą, atvyko keliolika vokiečių sunkvežimių ir visus pašalintuosius su visa jų manta išsivežė. Šį kartą pašalinimas palietė veik visus per pirmąjį bolševikmetį repatrijavusius Vokietijon ir Mažosios Lietuvos lietuvius.

SMERKIAME LIETUVIO GARBĘ ŽEMINANČIUS VEIKSMUS

Ryšium su įvykusiu nusikaltimu Muenchene, buvo suimta keletas lietuvių ar Lietuvos piliečių. Tuo reikalu Muencheno apylinkės lietuvių bendruomenės pirmininkas sukvietė lietuvių bendruomenės atstovus, kurie, apsvarstę, minėtąjį įvykį, nutarė:

1. pasmerkti bet kokį mūsų tautiečių elgesį, kuris nesuderinamas su moralės principais bei teisės nuostatais.
2. tiems lietuviams, kurie šiuo atveju įtariami dalyvavę nusikaltime, iškelti Lietuvių Bendruomenės teisme bylas ir teismo sprendimą paskelbti spaudoje.
3. Visais kitais atvejais, kada nusikaltimas padarytas iš lietuvių pusės gręs lietuvių garbei, kelti bylas Lietuvių Bendruomenės teisme ir sprendimus taip pat skelbti spaudoje.
4. Kreiptis į lietuviškąją spaudą, kad ji daugiau dėtų straipsnių, skirtų kovai su pasireiškiančiomis ydomis ir negerovėmis lietuvių tremtinių tarpe.
5. Siūlyti Tremtinių Bendruomenės komitetams suruošti atitinkamų paskaitų ir sudaryti tvirtą tam tikrą sąjudį kalbama linkme.
6. Prašyti visus paremti Bažnyčios veiklą tremtinių dorinimo srityje.

Muencheno Lietuvių Bendruomenės Atstovai.